

Ukiumi Uniudjutit

uumunnga

Nunavummit Kiglisiniartiit

Atuqtilugu Qitiqqautiyuq 1, 2017 hamunga Qiqaiyalirvia 31, 2018

Tuniyauyuq hapkunanga Havagviat Kavamaliqiyitkut

Taaqhivalirvia, 2018

2017-2018 Ukiumi Uniudjutit

Nunavummit Kiglisiniartiit

(Nunavut Kititirinirmun Naunaiyautikhanik Havakvia)

Havagviat Kavamaliqiyitkut quviahuktut tunihilutik ukiumi uniudjutinik hapkununga Nunavummit Kiglisiniartiit ukiunga Qitiqqautiyuq 01, 2017 hamunga Qiqaiyalirvia 31, 2018.

Naunaiyainiq

Ukua Nunavummit Kiglisiniartiit nayugaqaqtut hamani Pangnirtuumi uvalu ilaqaqtut Naunaiyainikkut Titiraqhimayuni uvalu Ihivgiungnikkut Havakvingmik. Nunavut Kititirinirmun Naunaiyautikhanik Havakvia (havakvia uvaluuniin NBSkut) havaktait uvalu pihimablugit qaffit naunaiyainikkut havaktauyut uvalu tuniuqhaqhugit tatqiqhiutikkut, hitamaiqtuqhugit uvalu ukiutigut titiraqhugit tuniuqhaktauyukhanun titiqanik. Pihimayullu malgungnik qagitaualiqivingnik: www.stats.gov.nu.ca/en/home.aspx and www.gov.nu.ca/information/statistics-home. Hapkua tunihiyut Nunavunmiunun uvalu tamainun nunallaat piqaqtutnutaanguqtiquhimayunik tautuktuumiyaagutinik aviktuqhimagayuni nutaanik naunaiyainikkut naunaiyautinik tapkua pidjutiqaqtut inuuhinut-piyangaiyautikkut qanuginiunik uvalu hulidjutinik aviktuqhimagayuni. Naunaiyainikkut naunaiyautit tuniyauhimagayut hapkunanga Naunaiyaiyt Kanatami kitut kanatami naunaiyainikkut timiuyut uvalu haffumanga havagvingmit. Hapkua amigaiyuumiyyut ilaayunun kangiqhidjutit piyauhimagayut hapkunanga titiqiqinikkut naunaitkutinik hapkunani Kavamatkunin Nunavunmin (GN).

Titiqiqiyit, Upalungaiyaiyut uvalu Munagidjutikkut Hulidjutait

Nunavut Kititirinirmun Naunaiyautikhanik Havakvia Kavamatkut Nunavunmi qitqani naunaiyainikkut timiuyut. Havakviat katitigiyut, naunaitkutanik, ihivgiuqhugit uvaku tuniuqhaqhugit naunaiyainikkut naunaiyautit Nunavunmin hapkunanga Nunavunmiunun uvalu tamainun Kanatami. Naunaiyautit tuniyauhimagayut atuqtauyut Kavamatkunin ihumaliugutigiblugin, upalungaiyautinun, pinahuagutinun, atulingningnun, maliguagahat idjuhikhanun uvalu naunaiyautit hulidjutinun imaalu unugiangningnun aalakiinik ihagiagiyaayunun. NBSkut ilaavaktut aktilaangitigut nutaanguqtiginingmik tunihiblulik ihuaqtunik piyaangningmik tunihiyaami uqaudjinikkut uvalu naunaiyaqhugit munagiyaayukhat nunamingni uvalu hilataanin-hivuliqhuqtut naunaiyainikkut havaktakhat uvalu pinahuagutit naunaiyautinik.

Kititirinirmun Maligaaq

Nunavunmi Kititirinirmun MaligaaqThe Nunavut havaktauhimagayut uvalu tuniyauhimagayut Maligaliuqvingmun humi tuniyauyuq pinghuuyumik Taiguaqtauyut uvalu atuliqtaubluni uvani Ubluirvia 05, 2006mi. Maligaaq atulingniatigut ukua Nunavummit Kiglisiniartiit Havakvia piinagialaqiyut pilugit naunaiyaqhimagayut naunaiyautit tapkua ihuaqtut Nunavunmun hapkunanga Kititiqtitiyunin Kanatami uvalu havaklutik naunaiyautinik auladjutinun inmikkut piyaxhaniklu-maligatigut pidjutiqaqtunun uvalu ihuaqtunik hakugingnikhamik.

Uvani Qitiqqautiyuq 2017, ayuqhautit amigaiyuumiqlugit qaffiuniit inungnun timit/katimayit tapkua nigiuqtauyut tuyuqlutik titiqiqiliqinikkut naunaiyautinik hapkunanga NBSkunun ataani Kititirinirmun Maligaaq ilaulugit DEAtkut uvalu Haamlat nuiqataqtut. Una pidjutauyut nigiuqtauyunun aalanguqtingnigit naunaiyautinun inungnun naunaitkutit tapkua nuitiqut hivuagut angitqiat ihuaqhautigiyaayut haffumunga ATIPP Maligaa. Malikhugit katimadjutit qitqani havaktit Maligaliqiyit, ukualu EIA, hivunikhaq iniqtigutit aalanguqtigaluaqtulugit uvani ATIPP maligaani, Kititirinirmun Maligaaq amigaiyuumihiamaqtut uvalu taimaali piyagiaqangitut ihuaqhaqlugit.

Naahimadjutikhanut

NBSkut ihumagiyaat Naahimadjutikhanut tungaviyuuq nakuuyuuq iniqtiginikkut angiyumun tikinahuagutinun tunihinikkut naunaitkutunik atuqtunun nutaanik uvalu atuguminaqtunik naunaiyainikkut naunaiyautinik. Taimaali, havakvik havaktut naahimadjutikhanut aalakiiktunik havauhikhainik. Ilauyut havaktunun ilihaidjutikhat, ilaulutik katimaqyuagutini uvalu katimadjutini, piinagialaqilutik ihuaqtunik kangiqhidjutinik naunaiyautit havauhiinun uvalu havauhikhaanun. Atuqtilugu ukiuq, havaktut ilauyut hapkunani ilihaidjutini:

- Munagidjutikkut I & II (Kaniqliniq)
- Havaakhamut munaridjutikhaq (Ikaluktutiak)
- Titiqanik Munagidjutinik (Iqalungni)
- Naunaitkutit ihivgiuqtauffaaqtut (Ottawami)

Ilauqatigiingniq katimaqyuagutini katimadjutinilu havaklugit havaktut naamadjutikhainik imaa havaktulugit nutaanik uvalu atuqtauyut qanuginiit hulidjutimingni tunihilugit tungavikhainik uqautigiyaangini ihumagiyaatik uvalu atuqhimayatik havaqatingmingnun havaktut naunaiyainikkut havakviini aalani nunani. Atuqtilugu ukiuq, havaktut ikayuqtauyut ilaunikkut hapkunani katimaqyuagutini katimadjutinilu

- Ukiumi naunaiyainikkut katimaqyuagutit havaktauhimayut hapkunanga Kanatami Naunaiyainikkut Katimayiit uvani Vancouvermi (Qiqaiyarluarvia 2017)
- Kanatami Aviktuqniini Nunavunmi Katimayiit katimapkaqtauyut hapkunanga Nunamittutuqat Piqaqnit Kanatami haffumuuna Uyagakhiungnikkut Naunaiyaiyit (Tattiarnaqhilirvia 2017)
- Kanatami Aviktuqniini Nunavunmi Katimayiit katimadjutait hatimapkaiyut hapkua Kititiqtitiyunin Kanatami haffumuuna Maniliungnikkut Naunaiyaiyut (Ubluqtuhivia 2018); Naunaiyainikkut Maliguagahat (Qiqaiyarluarvia, 2017) Inugiangnikkut (Imaruqtivia 2017) uvalu Havangnikkut uvalu Inuuhiliqinikkut Naunaiyaiyut (Apitilirvia 2017)
- Upautiblutik Katimayunun haffumuuna Nunavunmi Inuit Havaakkut Ihivriuqtiit Havaktiuyit katimayut Ottawami Iqalungnilu (Imaruqtivia 2017 uvanilu Qiqaiyalirvia 2018)

Havaktittiliriniq

Angiyumik Nunavunmi Naunaiyaiyit haffumunga Nunavunmi taimaangnikkut uvani Qiqaiyalirvia, 2017 ilauliqlutik hapkununga Albertami Havakvia Naunaiyaiyit uvaku Kangiqhidjutiniklu Atanguyaq Naunaiyainikkut. Uvani Iidjirurvia 2018, Angayukhiq Qauyihaiyi ikhinaqtait NBSkut tadjakaffuk Havakviup-havakviinun Nuutingnikkut Havaktakhait (ITA) hapkununga Havakvianun Ilagiingnun Kivgaqtuqtut. Uvani Hikutirvia 2017, havakvik uqautigiyaatik havaktut aktilaangit havaktikhaqhiuqlutik Inungmik Naunaiyainikkut Atanguyakhaq ayuiqhaqtuq.

Naunaiyautinik uvalu Tuniqhainiq Kangiqhidjutinik

Havakvik tuniqhaiyut naunaiyainikkut kangiqhidjutinik qaffinun kavamat havakviinun, aalat aviktuqhimayut uvalu aviktuqniit katimayiit Nunavunmi, imaalu tuhaqtitiyiinun, qauyihaiyinun, ihivgiuqtinun uvalu aalat naunaiyautinik atuqhimaanginaqtut. Amigaitqiyat

naunaiyaunikkut naunaiyautit tuniyauyut hapkunanga Kititiqtitiyunin Kanatami. Nunavunmi Kiglisiniartiit apiqhuutigiblugit titiqiqinikkut naunaiyautit pihimayauyut GNkuni Havakviini uvalu aalat katimayiit tapkua ihuaqtut haffumunga, uvalu pidjutigiyauyut amigaitut ihgagiahungnigit hapkua, atungniit nunallaat uvalu titiraqhugit qagitaualiqivingmun.

Nunavummit Kiglisiniartiit Qgitaualiqivik

Malguk Nunavummit Kiglisiniartiit qagitaualiqiviit piinagialgit Nunavunmiunun uvalu inungnun uvani : www.stats.gov.nu.ca/en/home.aspx and www.gov.nu.ca/information/statistics-home. Atuguminaqtuq qagitaualiqivik amigaitunik naunaitkutunik, ihivgiungnikkut paqitauhimayut uvaluf aalat kangiqhidjutit tapkua quviagiyaat amigaitut naunaitkutunik atuqtut. Naunaiyaqhimablutik titiraqhimayut ilauyut kangiqhiyuumigiangini piyagiaqaqat. Qagitaualiqivik hivulingmik naunaiyautauyuq ikayuutunik inungnun havakvingni uvalu iluaniitut nutaanik titiraqhimayunik imaatun nuitiqhimaqaqhugit *QanugilingmangaitnikNutaanik* tuhaqtidjutini, maniliungningmik, aaniaqtailinikkut, maniktigit, ihuinaagutinun, qaffiuniitigit naunaiyautit uvalu inuqaniinun pihimayut ilauyut Nunvunmun. Unalu, naunaitkutinin naunaitkutit hapkunani piyauyunin nutaanguqtitauqataqtut qagitaualiqivingmi. Qakungugaangat angiliyuumiqhugit naunaiyautit pihimayaunikkut pihimakpata ilaublegit nutaat iluangaqtukhat uvalu piinagialaqikpat.

Titiraqtauhimayukhat

Havakviit tuhaqtitiqataqhutik tatqiqhiutikkut naunaiyautit titiraqviani *QanugilingmangaitnikNutaanik* tapkua pidjutauyut Havaktuliqinikkut Naunaiyautit, Niuvaanikkut Akiinun Naunaitkutit, Havaktum Qulangnaiyautinik Akiliqtuqtait, Akiliuhiangnikkut, Havaatigit Kangiqhidjutit, uvalu igluqpait Laisiit. Aalat Niuvaanikkut Himiqtuuningmun, Niuvaaviliqinikkut, Nanminiqagtut uvalu Inuit maniliugutingnit, Inuunikkut uvalu Huiqnikkut aktilaangit, Ihuinaangnikkut aktilaangit haffumunga Kanatamun uvalu aviktuqhimayunun, uvalu aalat ihuaqtut naunaiyainikkut pidjutit. Naunaiyattiaqhimayut uniudjutit hapkunanga Niuvaanikkut Akiinun Naunaitkutit Iqalungmiunun hapkualu haffumunga Nunavunmun havaktauyullu uvalu tuyuqtaublutik tatqiqhiutikkut pihimablugit. Hitamangugaangat tatqiqhiutit kangiqhidjutit inugiangniitigit itqungniagutit Kanatamun, aviktungniinun, Attautimukhimayut Kavamatkut Maniliqidjutait ilauyut piqutait uvalu akiliqtugahait, atuqtauyukhat ikayuutikharnun, Ikaangniit Havaktauyut, Inuaqnikkut, RRSP Aituutit, uvalu aalat pihimayut titiraqtauyut haffumani havakviup qagitaualiqiviani. Naunaiyattiaqhimayuq uniumi uniudjutit inugiangniitigit itqungniagutit havaktauyullu tuyuqtaublutiklu. Nalvaaqtauhimayut hamanga 2016min Naunaiyautini Kanatami piinagialaqihimayut haffumani NBSkut qagitaualiqiviani atuqtilugu ukiuq uvalu pihimayut piyauluaqhimayukhat – Inugiangnigit naunaitkutait, uqauhikkut, Nunaqaqaatut (Inuit) Inuit, Ilihangnikkut uvalu havangnikkut uvalu Maniktautit, Iglutigut uvalu Ilagiit Havauhiit.

Naunaiyautinik Apiqhiyut

Havakvik tuyuqtauyuuq amigaitunik tukhiutinik naunaitkutit kangiqhidjutainik, naunaitkutit tuqikhautait uvalu taiyauhimayut uqautauyukhaq apiqhuutikhanun havangnikkut uvalu aalat naunaitkutinin pihimayut ilauyut Nunavunmun Nunavunmiununlu. Tukhiutit tuniyauyut aalakiinin havakvingnin nutaatqiaq hapkunanga aalanin GNkut havakviinin. Amigaitut tukhiutit tuyuqtauyullu aviktuqhimayunun uvalu aviktuqniinin katimayiinin, qauyihaiyinin,

alakiit ilihavvikyuat, maliguagahanik ihivgiuqhiyut uvalu aalat katimayiit Nunavunmi aalaninlu nunallanin. Ilangit nutaat tukhiutit havakviup kiuyait atuqtilugu kinguliq maniliqiningmi ukiumi ilauyut hapkua:

Inugiangniit aktilaangit imaa inugiangniit itqungniagutit uvlau itqugahuagutit tukhiqtauluaqpaktut naunaitkutit. Kituluat tukhiqtauyut pihimayut haffumunga Nunavunmi inugiangnikkut itqungniagutit ukiungitigut, qanuginiitigut, nunallaat uvalu qaviktungniit. Ikitut tukhiutit tuyuqtauyullu haffumunga ihuaqhaqhimayut naunaiguminaitut nunallaat inugiangnigut itqugahuagutit. Huiqhimayut uvalu inuuhimayut amigaitilaangit, inminiiqhimayut uvalu nuutiqhimayut naunaiyautit piumayuyut.

Taimaalu attauti ukiut, tukhiutauffaaqtut haffumunga Havangnikkut ihivgiugutikkut kangiqhidjutit. Hapkua tukhiutit pidjutiaqtut qanuginiitigut havaatigut aktilaangit, havaktut uvalu havangitut inuit, havaakhat, havangnikkut uvalu ilauyut aktilaangit, havaangitigut aktilaangit uvlau havavikyuat qanuginiit uvalu havangnikkut qaffiuniit Inuit uvalu inuinaungitut imaalu ukiungitigut. Naunaiyautit qiniqtauyut tatqiqhiutikkut uvalu ukiutigut havangnikkut aalanguqtiqniit.

Tukhiutit ihuinaangnikkut uvalu maligaliqinikkut ilauyut naunaiyattiaqhimayut qafiuniit ihuinaaqtut uvalu ihuinaangnikkut aktilaangit, tamaini uvlau nunallaatigut, piyauhimayut. Ilihangnikkut pihimayut naunaiyautit piumauqataqhutik, tugaaqhimayut atiliungnikkut, ilihagiaqtungnikkut uvalu ilihagyuuminikkut iniqtiqigutit. Kangiqhidjutit tukhiqtauyut haffumunga ayuqhautikkut uvalu ikayuuhiaqtut piyauhimayut uvalu kiublugillu.

Ihivgiungnikkut uvalu Naunaiyautikkut Hulidjutit

Nunavummit Kiglisiniartiit havaktait qaffit angiyut ihivgiungnikkut uvalu naunaiyautikkut hulidjutit havaktauyut kingulingmi maniliqiningmi. Hapkua ilauyut Naunaiyautit Katatamun, Nunavunmi Niqit Akiitigut Naunaiyautit, Nunallaat Inugiangnikkut itqungniagutit uvalu Itqugahuagutit, Naunaiyainikkut Havaat, Titiraqhimayuq 23 Ikayuutikkut, Titiraqhimayuq 12 Nunavunmi Havaat Havaktuqangitunun Naunaiyautit Nanminiqangnikkut Ikayuutikkut Havaaq, Tatqiqhiutikkut Havaanun Ihivgiungnikkut Naunaiyautit, Nunavunmi Kavamani Havaktutigut Naunaiyautit, Nunallaat Inugiangnikkut-Maniliungnikkut Naunaiyautikkut Havaaq (CSEDP) uvalu aalat aulahimaaqtut naunaiyainikkut havaat.

Naunaiyaininnganik Kaanatami

Havakviup pidjutigiyait qagitaulyaliqivingmi titiraqhimayut naunaiyainikkut naunaiyautit tuniyaungmata hapkunanga Naunaiyainikkut Kanatami. Titiraqhimayut pidjutiaqtut inugiangnikkut naunaiyautit ilauyut Inuit Inuinaungitut imaalu ukiungitigut uvalu qanuginiitigut idjuhiit. Aalat kituni igluqaqtut, katuhiqhimanikkut nunallaatigut uvalu aviktuqniitigut, havaatigut uvalu ilihangnikkut iniqtiqhimayut.

Hapkua hivuani nuititayut Nunavunmi inugiangnikkut naunaiyautit hapkunanga Naunaiyaininnganik Kaanatami hapkunanga NBSkunun, ihivgiuqhimayut itqungniagutikkut inugiangnikkut naunaiyautit havaktauyullu uvalu aadjikutaa pidjutigiblugu Qikiqtaalungmi Ihuaqhaqhimaituq naunaiyautit ilitugiyayuq. NBSkut tukhiqtut naunaiyautit havaktauffaaqlutik kitut pidjutayut ihuaqhaffaaqhugit inugiangnikkut naunaiyautit

Igloolingmun. Naunaiyaininnganik Kaanatami kinguani tuyuqtait havakvik titiraqhimayumik uqaqhugit quyahuutit naunaiyaqtaungman una ihuinaagut uvalu havaffaaqhugit.

Havakvik ikayuhugit naunaiyainikkut katimadjutit katimapkaiyut Naunaiyaininnganik Kaanatami qitqani Hikutirvia 2017 unaluIidjirurvia 2018 kangiqhipkaqhugit akhuuqhablugit Nunavunmiut uqautigilugit ihumagiyatik atungniangnikkut hapkua katatami naunaitkutit. Uqautigihimaaqhugu havaktauyuq tunihyuq piyakhanik nunavunmun tukhiqlutik nutaanik piyakhanik uvalu ayuqhautinik kitut ilaulugit qaiyut naunaitkutit ikayuutigiluangniaqtait inmingnun. Kinguani katimadjutit, havakvik katimapkaiyut uqautigilugu ihumagiyaayut atanguyallu hapkununga Naunaiyainikkut Pidjutaayumun Havakvianun Naunaiyaininnganik Kaanatami.

NBSkullu ilaayut uvani 'Aviktuqniitigut Uqautayut' haffumunga Nunaqaqaatut naunaiyautait tapkua ihivgiugutayut qanuq kitut Nunaqaqaatut inugiangniit naunaiyaqtauyumayut atuqtillugu 2021 aulania haffuma naunaiyainikkut pinahuagunmi. NBSkut tuhaqtitiyut taangni Iqalungni katimatilugit (Tattiarnaqhilirvia 17, 2017) uvalu Ottawami katimayut (Ubluiqtirvia 8, 2017). NBSkut ikayuutigiyaa naunaiyautit pidjutigiyaayut ihuaqhaqtauhimayut uvani Ubluiqtirvia 5 hamunga 7, 2017 nuititlugit naunaiyautit ataniqavingni hamungalu naunaiyainikkut atugahat atuqtauyut naunaiyagiangini ihuaqhaidjutikhat pidjutinun avatqumadjutinun uvalu piyauhimgitunun Hapkua naunaiyautit pipkainiaqtut NBSkunun ikayugiangini tapkua inuit kitut piyaungitut havaktautilugit naunaiyautini naunaiyaqtauyut uvalu ilaayut kingulingmi qanuginiit piyaangini Nunavunmi qaffiuniit uvalu inugiangnigut ihuaqhaqtauyut ihuaqtumik inugiangnigut attautimungniit uvalu tuniuqhainiit.

Nunavunmi Niqit Akiit Naunaiyaqtauyut

Kingulingni hitamat maniliqinikkut ukiut, NBSkut havaktut Nunavunmi Niqit Akiinik Naunaiyaiyut katitigianganik niqit akiit naunaiyautikhat akitutillaagutikhat uvalu naunaiyagianganik akiitu niqit niuviqtauyut tamaini Nunavunmi nunallaani. Kavamani kivaqtauyunit Atanguyanit (GLOs) attautini nunallaani ilaubleugu Iqaluit katitiqhiyut akiinik hapkununga Kuuwaamin. uvalu/uvluuniin Kapaninin niuvaayullu kinguani hitamat ukiut atuqtauyut. Talvanga 2016, akiinun naunaiyautit katitiqhimayut pingahunin niuvaavingnin Ottawami piyaangini NBSkut havagianganik aalakiigutikkut naunaiyautinik Nunavunmi Niqitigut akiit akitutillaangit uvalu Ottawami niqit akiinik.

NBSkut havaktut hivulingmik ilanganik maniliqinikkut ukiumi iliugaqhugit, upalungaiyaqhugit uvalu tuyuqtaqhugit naunaiyautit hamanga 2017 Nunavunmi Niqit Akiitigut Naunaiyautit. Tuyuqtauniit uvalu naunaiyaidjutit iniqtaungmata, *QanugiliungmangaitnikNutaanik* titirait nuipkaqtauyut tuyuqtauyukhanun titiqani. Ukualu, naunaiyautit iliugaqtaublutik uvunga kavakviup qagitauyaliqivianun hamanga Taaqhivalirvia hamunga Apitilirvia 2017. Talvalu, nuitiqtauhimayut ilaayut akiit aadjiliugutigiblugit aalakiit niqit uvalu niqaungitut nunallaani, aviktuqhimayuni uvalu ukuallu Niuvaanikkut Akiit Naunaitkutait (CPI) naunaiyautit haffumunga Kanatamun. Uvani Hikutirvia 2017, NBSkut ilihagtut hapkua GLO ilihaidjutainun tuhaqtitiyaamingni naunaiyautit auladjutaitigut ukualluat uqumaitilaangnikkut akighaliqtuiyutigut.

Naunaiyautit katitiqhimayut haffumunga 2018mi naunaiyautit pidjutiqaqtut tuuliqhutik inigitikhaanun ilangini nunallaani Kinngaini. Una ihuaqhiyauyuq uvalu naunaiyautit iliugaqtauyut uvalu havaktauyut iniqtauyut naunaiyaqhimayumik naunaiyautit havaktauyut. Naunaitkutit uvalu *QanugiliungmangaitnikNutaanik* nuititauniaqtut tuyuqtaulutiklu tuyuqtauyukhanun uvalu iliugaqtaulutik havakviup qagitauyaliqiviani atulihaaliqat Niqiliqivik, 2018. Piqangitumik, angiyumi-nunaqangnikkut akiligahatigut naunaiyautit, naunaiyaiyut paqitiyut atuqtauyut ihuaqhaiyaangani akiitigut inuuningmun aktilaangit nunavunmi. NBSkut ihumayut havaklutik hivumut aulaniitigut Nunavunmi Niqit Akiitigut Naunaiyautinik havaktauyaangani nunallaani niqiqut akiit aalakiigutit uvalu aalat akiitigut aadjuliugutikhanik.

Nunallaat Inugiangnigit Itqungniagutit uvalu Itqugahuagutit

NBSkut nutaanguqtiqtait Nunavunmi nunallaat inugiangniitigut itqungniagutit ukiutigut pihimayut ihuaqhimablugit hapkununga Naunaiyaiyit Kanatami ihuaqhaqhimayut aviktungniitigut uvalu aviktuqhimayutigut inugiangnigit itqungniagutait. Havakviklu iniqtiqtait ihuaqhaidjutit hapkununga nunallaat inugiangnikkut itqungniagutikkut atugahat uvani 2015/16 maniliqinikkut ukiumi.. Una havaaq havaktauyuuq havakvingmit nutaanik uvalu angiqtauhimayut inugivangnikkut itqungniagahuagutikkut atugahat imaatut ikayuutikhat kitut tautungnatut avakviup ihuaqhiyuumiqhimayut aktilaanginik havaktut ayungnaqtumik inugiangnikkut naunaiyainahuangniq. Angikliyuumigutigiyait havakviup ihumait havakvingmi. Nunallaat itqungniagutait hamanga 2015min ahamunga 2036mun iliugaqtauhimayut havakviup qagitauyaliqivianun inungnin atuqtauyukhat.

Nunavunmi Kavamatkut Havaktunut Naunaiyaidjutit

Paqitauhimayut uvani naunaiyautini kitut havaktauhimayut hapkununga Kavamatkunin Nunavunmi havaqatigiblugit Naunaiyaiyit Kanatami, Havaakhat Inuuhirmutlu Pivallidjutikhat Kanatami ukualu Nunavut Tunngavik Inc (NTI) iliugaqtauhimayut haffumunga NBSkut qagitauyaliqivianun. Naunaiyautini 4724 kiuyut uvalu naunaikutaa 95 pusat kavamatkuliqiningani havaktut GNkuni imaalu 5 pusat Kavamatkunin Kanatami havaktit. Taimaalutauq, 52 pusat kavamatkuni havaktut Inuit amigaitutik 65 pusat kavamatkuni havaktut angnauyut ilaqaqhutik imaanginaq 49 pusat attautimun Nunavunmi inugiangnigani. Tamavyait napaa kavamatkuni havaktut (49 pusat) 30min 49mun ukiuqaqtut pigaluaqhugit qanuginiit tapkua qitqani ukiungit Nunavunmi imaituq 24. Pidjurigiyaat naunaiyaiyit paqitait, imaa 69 pusat Inuit uqaqtut Inuit uqauhiinik havakvingmingni. Amigaitqiat naunaiyaidjutinun kiuyut uqaqhugit havaamik havakhutik ayuiqhaqtut ilihangniq uvalu havaktinatik ilihagtut, uvalu akhuuqhablugit inulgamiit ilihaghimaaqlutik ilihaidjutinik ihuatqiyaungmat auladjut amigaiqyuumiyaangata qaffiuniit Inuit kavamatkuni havaktut.

Nunaqaqaqtut Inuit Naunaiyaqtauyut

NBSkut havaqatigiblugit Naunaiyaiyit Kanatami uvalu partners with Statistics Canada and Havaakhat Inuuhirmutlu Pivallidjutikhat Kanatami (ESDC) havaklugit Nunaqaqaqtut Inuit Naunaiyaqtaulutik (APS). Naunaiyautit katitiqtauyut iniqtauyut uvani Imaruqitirvia 2017mi

naunaiyautait tadjá havaktauyut. APS angiyumik ayungnaqtut naunaiyautinun ikayuutikhaq inuuhiqattiangningmun nunaqaqaatut inugiangnigit Kanatami uvaku katitiqhimayut amigaitqiamik naunaiyaqpiqhugit naunaiyautit havangnikkut, ilihangnikkut, aaniaqtailinikkut uvalu aalat inugiangnikkut maniliungnikkut qanuginiit nunaqaqaqtuqaqtut nunallaat aalanin naunaiyautinik katititqauhmayunin Kanatami. Uuktuutigilugu, imangugaluaq 2016mi kanatami naunaiyaidjutit pidjutiaqtut havaanun uvalu havaqangitunun naunaiyautit hapkununga nunqaqaqtunun inugiangnigit, APS angikliyumihugit pidjutait ilauyut ilaliutihimayut ayuqhautit hapkununga havaatigut ihumagiayinun, amigaitut havaanun uvalu nuutigumangitut havagiamingnik havaanik hailiyunik humiliqaak tapkua ayungnaqtut havaatigut upalungaiyautinun. Aipaa auladjutikhaq naunaiyatinun havaktauniaqtuq uvani 2022. Upalungaiyainikkut hulidjutit imaa apiqhuutikhanik ihuaqhainiq, apiqhuyukhanik, kiudjutinun piyakhnik uvalu ilituqhaidjutikhanik aulagutiniaqtut nunguliat 2018.

Nunavunmi Nunallat Naunaitkutait/Kangiqhidjutit Titiqat

Havakvik iniqttait nunallaat naunaitkutait tamaita 25 Nunavunmi nunallaat iliugaqhugit qagitaualiqivimungmun. Naunaitkutit iluaniitut inugiangnigit uvaluinugiangnikkut maniliungnigit imaalu inugiangnita amigaitilaangit, ukiungitigut, katuhingnikkut, aaniaqtailinikkut, ihuinaagutinun, qitqani maniliungnikkut, uqauhiluangit, ilihagiaqtuqataqtut uvalu havangnikkut uvalu havaatigut. Hapkua naunaiyautit pipkainiaqtut pulaaqtunun, ihivgiuqtunun uvalu aalat piyumayut inuit tautuktuumiyaqlugit nunallaat. Ilaliutihimayut kangiqhidjutit iliugaqhimayut maligaliqinikkut hivuliqtit attautini nunallaani imaatan miyyat, maligaliuqtit.

Katitiqhimayut Ikayungnikkut Ikayuutit Nunavunmi Nanminiaqtunun

Malikhugit iniqtiguttait Nunavunmi Nanminiaqtunun Naunaiyautit, NBSkut havaliqtut attautimukhugit ikayuukhat maniliqinikkut, ayungnaqtutigit, niuvaanikkut uvalu ilihangnikkut ikayuutit tapkua Nunavunmi nanminiaqtut atugahait uvalu angikliyumigutikhat nanminiqtik auladjutainun. Tadjá, avatqumayut 120 aalakiit ikayuutikhat uvalu kangiqhidjutit makpigaanuat aalakiinun ikayuutikhanun kitut Nunavunmi nanminiaqtut uuktuutikhait tukhiutikhat maningnik uvalu aalat ikayuutikhat naunaiyaqhimayut ihivgiuqtauliqhutik. Iniqtaukpata, katitiqhimayut piyakhait iliugaqtauniaqtut uvani havakviup qagitaualiqiviani uvalu Nunavunmi nanminiaqtut kangiqhipkaqtauniaqtut piinagialaqpata ikayuutikhat nanminingmingnun-ihuaqhiyumigutikhat ikayuutit.

Tingmidjutit akiinun naunaiyautit

Ilaliutihimayut qulaaniitunun, tingmidjutit akiinun naunaiyautit piyaangini kangiqhidjutit akiinun tingmidjutinun akiit qitqani nunallaat uvalu qanuginiit tingmidjutinun akiliqtuqtayut havaktautilugit uvani 2017mi. Naunaiyautit havaktauyut ihuangniaqtut atugiangani hapkununga aquiyunun, maniliugahuaqtunun uvalu tingmiyut inuit upalungaigiangini ihuaqtumik tingminikkut manikhanun hivuani tingmitinagit Nunavunmi. Atugahait naunaiyautit iliugaqtauhimayut uvalu naunaitkutit katitiqhimayut havauhiit havaktauhimayut uvani Tattoarnaqhilirvia 2017 taimaalu hivuani katitiqhimayut tingmidjutit akiit aulagutiyyut uvani Ubluiqtirvia 2017mi. Tamainun naunaiyautit havaktauliqtut uvani Ubluqtuhivia 2018 havaktauhimaaqtuq huli. Tingmidjutinun piyauyut ukua First Air, Canadian North, Calm Air unalu Ken Boreak Air. Tamaita tingmidjutit avatiini Nunavut

imaalu tingmidjutit unghiktunun hilataani Nunavut imaa Ottawamun uvalu Winnipegmun ilaliutihimayut ataani naunaiyautip. Havakviup havangniaqtait aalangunikkut naunaiyautait piyaangani aalanguqtingnikkut akiit akitutlaangit hapkununga kitunun piimayayut tingmivikhat tautungnagiangani tahapkua akituyut tingmidjutit akiit aalanguqataqtut qakugungugaangat.

Ukiuqtaqtumi Naunaitkutit Atayunun Naunaitkutinin Havaaq

Atuqtilugu ukiuq, havakviup havaktiit katitqihimayut akiitigut naunaiyautinik ingilgadjutikkut hunanik, taanganik, niqinik niuvaadjutayut nigivingni uvalu aalat hunat ataani Ukiuqtaqtumi Naunaitkutit Atayunun Naunaitkutinin Havaaq havaktauyut havaqatigiblugit Naunaiyit Kanatami uvalu Naunaiyainikkut Havakviit NWTmi uvalu Yukonmilu. Havakatuyut qiniqhiayut havaqatigilugit nunallaat pingahuni ukiuqtaqtumi uvalu havaklugit aadjiliugutikhat naunaiyautit akiitigut inuunikkut qitqani nunak. Iqalungniinaq Nunavunmi ilayut atuqhugit uvalu tadjja havaqatigiyait Yaluunai. Hivuni naunaiyautit akiinun tikuaqtauhimayut hunat tuniyayut hapkununga Naunaiyaiyun Kanatap Niuvaanikkut akiitigut Havakvianun uvani Qiqaiyalirvia 2018 uvalu aadjiliugutayut nunanun aulahimaaqtut.

Havaatigut Qaffiuniinik Piumayaunikkut Atugahaq

Havakvik ilauqatauyut pivallinanikkut havaatigut qaffiuniinik piimayayut atugahat Nunavunmun kingulingni malguk ukiuk. Aalaninlu, atugahaq tinihiniaqtut mikhaanun naunaiyaidjutinik tadjamin uvalu hivuniptingni havangnikkut havaakhanik ihuangitunik ukualuat havaaqaluanginikkut, havaat piimayayut uvalu nayugaini. Inugiangnikkut itungniagutit tapkua ikayuutauniaqtut pivallianingmun havaakhanun qanuginiit iniqtauyut. Havaatigut naunaiyautit tapkua tunihiyut ilaliutihimayut havaakhanik kangiqhidjutit piinagialaqiyut havakvingmin. Kihimi, naunaiyaqhimayut havaatigut aviktuqhimayut havakviitigut tuniyayut uvalu aalat havaat piyakhagaqtut havakviup havaktait havaqatigiblugit Naunaiyaiyit Kanatami piyaangani naunaiyautait. Atuqtilugu ukiuq, katulaalaaktukhanik atanguyailu hapkua Nunavumi Ukiuqtaqtumi Iihaqpaaliqvik pilugit naunaiyautit ilihavikyuanun atiliuqhimayut uvalu iniqtiqhimayut amigaitlaangit kitut, hapkualu inugiangnigit inugiakhivaliyut uvalu havaatigut naunaiyautit, atuqtauluaningiaqtut itqungniagutinun havaakhanun ihuangniaqtut atugahat. Qaffit naunaiyainikkut aktilaangit imaatun nayugait ihumagiayut uvalu naunaiyaqhimayut naunaiyautit atuqtauyut ihumaliugutinun hakugingniit uvalu atugahat ilauqatigiingningmun qitqani atuqtauyut iluaniitut.

Naunaiyautit ikayuutikhat ihvgiugiangani atuqtauyut havaatigut piimayayut Nunavunmi Havaakhat Havaktuqangitutigut naunaiyautit kitut nutaanguqtiqataqtayut ubluq tamaat pihimayunik tunihiyut kangiqhidjutinik havaakhanik havaktuqangitunik uvalu hivuliuyukhat havaakhat. Naunaiyautiqavik angiliyuumiqtayuyut ilaliutihimayut Inuit uqauhiit, pitquhikkut ilitugihimaniq uvalu aalat havaktukhaqhiungnikkut piyakhat piyaangani ilaliutiyukhat kangiqhidjutit kitut Inuit havagiyakhait Inuinaungitunun nuititauhimayut havaakhat angmaqtayut Nunavunmi.

Havaaghaqhiuqtunun Naunaiyautikkut Ihivgiugutit

NBSkut havaktait uniudjutit uvlau naunaiyaqhimayut naunaitkutainik haffumuuna Havaaghaqhiuqtunun Naunaiyautikkut (LFS) Nunavunmun. Uniudjutit havaktauyut uvalu nuipkaqhugit inungnun umiuq tamaat. Imaalu, aalakiit naunaiyautinin naunaitkutit tapkua

havaktauhimayut hapkunanga LFSkunin imaa havangnikkut havaaghaqhiuqtunun idjuhiitigut (ukiungit, qanuginiit, inuudjuhia),havaaghaq uvalu havakvikyuaq, imaalu havaakhat idjuhikhait Iqalungni titiraqtauyut tatqiqhiut tamaat. Tatqiqhiutini uvalu ukiuni Qanugiliungmangaitnik Nutaanik nunaiyautinik naunaitkutit iliugaqtaunginaqtut NBSkut qagitaualiqvianun.

Qaiyut/nutaat naunaiyautit

Havakvik ilauliqtut uvani Kanatami tamaani pimaqluktitaunikkut naunaiyautinik tapkua ihivgiuqhinaqtut anginiqhait kitut inuit atuqtut inuklungningmik uvalu qanuginiit aihimavingmingnin, nuatqatimingni, nigivingni, niuvaavingni uvalu havakvingni. Naunaiyautit hivumut naunaiyaidjutauniaqtut ihuinaagutit pidjutait tapkua kikliqaqtitiyut ihuinaaqtauyut' akhuugutit qiniqhiayut maligaliqidjutikhamingnik piliihimanin, apiqhuyinin uvaluuniin aalat munaqhiyut havakviit. Imaalu, jhavakvik ikayuqhugit Naunaiyaiyut haffuminga Aaniaqtailinikkut Inuqangniqni uvalu Inuulgumi (SSPPS) kitut katitiginiaqtut naunaiyautinik hapkunanga 1,400 kiuyunin Nunavunmi qitqani Taaqhivalirvia unalu Apitilirvia 2018 iqhitaangnikkut qanugiliugutit, ihuiginahugiyayut uvalu qanugunaangnikkut tapkua inuit atuqtait aihimavingmingni uvalu inuqangningmi. NBSkullu ikayuliqhutik mikhaanun Ukiuqtaqtumi pinahuagutinun kitut naunaiyautit haffumunga aquiyunun uvalu akiligahatigut atugahait, havaqatigiblugit hapkua Nunavunmut Aquivaktunut/Tingmidjutit uvalu Naunaiyaiyit Kanatami. Taimaalu, Havakvingmi Aaniaqtailinikkut, Aaniqtailinikkut uvalu Inuuhiqattiaqtumik Havakvia Kiinauyaliqiyit katulaatitaat NBSkut naunaiyainikkut ikayuqtukhat havaklutik havaatigut aaniaqtailinikkut, Aaniqtailinikkut uvalu Inuuhiqattiangnikkut naunaiyautit hapkununga GNkut havaktiit. Naunaiyautit havaktauniaqtut havaqatigilugit Havakvia Havakvingmi Aaniaqtailiniq (IWH) uvalu Iqaiyaliquyut Inuuhiriliqiyungit Munaqhiviit Ontariomi Havaktit (OHCOW). Ihumaliugutit ihuaqhaqlugu Uniuqtaqtumi Uqaqtaitigut katimadjutit Yukonmi hapkununga naunaiyainikkut havakviinun pingahut aviktuqhimayut hivumuugitikhamingnik. Taimaa katimadjutit tunihinaqtut himautiqataqlutik ihumagiyamingnik iniqtiqhimitunun naunaiyainikkut havaktakhats, tugaaqhimanikkut ayuqhautinun katimadjutauluni Aulapkaiyinin Naunaiyaiyit uvalu Atanguyaq Naunaiyaiyit Kanatamamin qiniqhiyaamingnik naunaiyautikhanik tapkua kitut ihumagiyayut uvalu ihuangniaqtut aviktuqhimayunun. Kinguliq katimadjut ublua tuhaqtitauniaqtut ihuaqtut uvalu atugahat ayuqhautinun ihuaqhiyaukpata.

Aalat Aulahimaaqtut Havaqatigiingnikkut Havaakhat

Ahianin hapkunanga qulaani pinahuagutit, havakvik havaligtut qaffinik aulahimaaqtunik ihivgiungnikkut havaakhanik. NBSkut havainaqtut ilauyut hapkununga Nunavut Niqqailiuknaitumik Havagvingnin. NBSkut ikayuinaqtut naunaiyaiyunun hapkununga uvalu tunihiblutik aulahimaaqtumik naunaiyautinik ikayuutikhanik mikhaanun havakhugit hapkua Havakviup hivuliutiyakhainun. Havakvik ilaublunilu Havakviup ukiuq tamaat katimadjutaini. Paqitauhimayut niqit akiinun naunaiyautit ikayuqtauhimayut hapkunanga havakvingmit hanaqidjutainun niqit niqailiungnikkut pinahuagutinun uvalu angiliyuumiqlugit aulahimaaqtut nigittiaguminaqtunun pinahuagutit tapkua tadjaa havaligtait,.

Taimaali NBSkut ilaublutilu aalakiini havakviini katimayiit - Inugiangnikkut Inuuhinut pianggaiyautikhakkut Uqaudjauyiit Katimayiita (SEAC) ukualu Nungulaittumut Pivallianiq Katimayiit (SDAG). Havakvik ilaunikkut pidjutiaqtut naunaiyainikkut uqaudjimik uvalu

inugiangniku-maniliungnikkut naunaiyautit kangiqhidjutit katimadjutit aalanguqtingni nunallaat inuuhiqatiagutikhaat. Aulahimaaqtut ikayuutit tuniyayut katitihugit uvalu uqautigiblugit naunaiyautit hanaqidjutikhait uqaudhiyut haffumunga inugiangnikkut maniliungniq, nanminiqangnikkut, havaatigut, iliangnikkut, inugiangniitigut, aaniaqtailinikkut uvalu ihuinaangikkut naunaiyautit. Havakviklu ikayuqhutik apiqhuutikhanun ihivgiugutainun haffumunga Nunavunmi aangayaangnaqtutigit naunaiyautini tamna havaktauhimayut hapkunanga Kiinayaliqin, tunihiblulik ihumagiyamingnik havauhiitigut ayuqhautinik atuqtamingnik naunaiyautitut auladjutinik Nunavunmi haffumunga Ukiuqtaqtumi Naunaiyautinik Hivuliuyukhanik Havaktakhanik. Ihumagiyayut tuniyauhimayut hapkunanga NBSkunin uniudjutayut atuqtauyut akhut uqautayut uvani the Ukiuqtaqtumi Pivallianikkut Ministat katimadjutit katimayut uvani Montreali Apitilivikmi 2017. Ukiuqtaqtumi Naunaiyaidjutit Hivuliuyukhayut Havaktakhat aulapkaqtayut hapkunanga katimayit ilayut Hanaqidjutikkut uvalu Atanguyat Havakviinin Nunavunmi Kiinayaliqiyit uvalu Tunungani Alberta Pivallianikkut Katimayit (NADC).

Ihivgiungnikkut Havaaghat

Akhuugutit amigaiyumiriangani Inungnun kivgaqtungniq atanguyaak aktilaangini havakvingmi, Angigutiqaqtuq Nunavunmun havaktitauliqtuq havaamik Ihivgiungnikkut Atanguyamik ayuiqhaqtumik uvani Sivuliqtiksait Ilihaidjutit. Ihivgiungnikkut Havakvik havaktut iliangnikkut upalungaiyautinik piyaangini Ayuiqhaqtut ihuaqtumik ayuiqhaidjutitigut ihivgiungnikkut, pinahuangnikkut atanguyanun, upalungaiyainikkug uvlaui ihivgiungnikkut ayuiqhautit. Imaalu, naunaiyautinhanik ilihainikkut ilihaidjutikhat, ayuiqhayut aulayumik ilauniq katimadjutit kanatap timiqutaini imaa Naunaiyaiyit Kanatami uvalu Havaatigut uvalu Inuuhirinnikkut Pivallidjutikharnik Kanatami, uvalu havaktakhanik tuniyablulik naunaiyainikkut uvalu ihivgiungnikkut pinahuagutit. Ilainia hapkua Nunavunmi havaat havaktuqangit naunaiyautit uvalu Nunavunmi Inuit Havaakkut Ihivriutit Havaktiuyit Naunaiyautit (NILFA) kitut pidjutitigut ilaupkaqtut havainigini katimadjutit Ayungnaqtuliginikkut Katimayit uvalu Iqatigilugit ilihaidjutit tapkua aulagutiyut uvani Qiqaiyalirvia 2018 Iqalungni ihivgiugiangani naunaiyautit NILFAkut uniudjutit. Ayuiqhayut ilaublunilu iliangnikkut ilihaidjutit ihivgiungnikkut pihimayunik tapkua ilihaitayut havakvingmi, atuqtutigit naunaiyainikkut havaanik pidjutitigut niqit akiinik naunaiyautit, naunaiyainikkut katimadjutit uvalu naunaiyaidjutinik ihivgiugutit (Ottawa), apiqhuutikhanik ihivgiuqhinnik uvalu auladjutikkut (Iqalungni) ilihaidjutinunlu havaatigut munagidjutit (Ikaluktutiak). Atuqtutigit naunaiyainikkut pihimayut uvalu naunaiyainikkut hanaqidjutit haffumuunga 'ilihaqtuq havakhugit' ilihainikut upautidjutit pidjutauniaqtut havagiangan atungnikkut ayuiqhaidjutit uvlaui kangiqhidjutinik ilitugivaliayangan tapku apitquyayut iliangnikkut ihivgiugutit atugahait uvallu atuqtauniaqtut amigaituni aipaagu ilihaidjutinun.

Ilihaqtulugit aipaangani, Ihivgiungnikkut Havakvik angikliyuumiqtaat Nunavunmi Havaakhat Havaktuqangitikkut Naunaiyautit. Aulagutiblugillu upalungaiyautit atugahat havauhingni uvalu havauhikhait havagiangan una naunaiyaut maligahaq quyaginaq hivuniptingni angikliyuumiqtuq. Ilihaqvut akhut ilaublulik aalakiini naunaiyainikkut pinahuagutit havaktuyuni havakvingmin.

Titiraqhimayuq 23 Ikayuutit

NBSkut havaktiit havaqatauyut hapkununga Naunaiyaiyunun Kanatami, NTI uvalu Havaatigut uvalu Inuuhirinikkut Pivallidjutikharnik Kanatami havagianganigani Tigumidjutiaqatut' Ilaunikkut Nunaiyaidjutini, havaktauhimayuq haffumungaluaq havaktukhaqhiungnikkut hanaqidjutikkut haffumunga Inuit apiqhuiyut Nunaqaqaaqtunun Inungnun Naunaiyaidjutit uvalu ayuqhautikkut naunaiyainikkut, uvalu akhuuqhalugu tunihimaaqlugit pqaitauyut haffumani Nunavunmi Kavamatkuni Havaatigut Naunaiyautit. Hapkua havaktauyukhat havaktauyut ilauyut havakviup ikayungnikkut pidjutait pidjutigiyaanganigani titiraqhimayuq 23 haffumani Nunavunmi Angigut. Iniqtaukpat, nutqangniaqtut ihagiagiayuyut naunaiyautit munagiyaayukhat uvalu naunaiyaidjutit Inuit havaangitigut kavamatkuni. NBSkut tadjaja ihivgiuligtait piyakhat ihuaqhiyuumigianganigani aipaa auladjutait NGESkut atungnikkut ihuaqhiyuumiqtauyut ITtkut havakvia, havakhutik qagitauyakkut apiqhuutit Inuktut uvalu Inuinnaqtun ukualu Qablunaat Uivitullu, hivumuktilugulu naunaiyainikkut kikliitigut tungaviit ilaullugit katulaangnikkut naunaiyautit havakaffuktut havaktut uvalu havakhimaniaqtut/himautauyut ilihaiyit.

Titiraqhimayuq 12 Ikayuutit

NBSkut ilauqataublutik hulidjutainun hapkua Inuuhinut Pianggaiyautikkut Munagidjutit Katimayiit talvanga kitut havaqatigiyaat ED&Tkut, miyat, MLAs uvalu aalat nunallaani kivgaqtuqtut ihivgiuqhugu Inuuhinut Pianggaiyautikkut hulaqtait atuqtaulimaitut niuvaaviit nunallaani inuuhitigut uvalu inuuhiqatiangnikkut. Qaqungugaangat munaginikkut pulaaqtaqtut havaktauyut tikuaqtauhimayunun nunallaanun pingahuni aviktuqhimayuni pidjutigiblugit aalangungnikkut nunallaat aktilaangit naunaiyautit piyaanganigani katimayiit ihivgiugiangani aalanguqniit nunallaat anginiqhait. Hapkua ilauyut Kitikmeono aviktuqhimayuni munaginikkut pulaaqtaqtut (Qiqaiyalirvia 20-21, 2017 uvnai Kugluktumi), Kivalliqmi aviktuqhimayut pulaaqtaqtut (Qittiqautiyuq 24-25, 2017 uvani Arviani), uvalu Qikiqtaalungmi aviktuqhimayuni munaginikkut pulaaqtaqtut (Taaqhialirvia 5-6, 2017 uvani Ikpiaryungmi). NBSkut katimapkaiyut nunallaat naunaiyautainun katimadjutini aalakiini imaatun inugiangnikkut, havaatigut, aaniaqtailinikkut, ihuinaangnikkut, ilihangnikkut atiliungniq uvalu ikayuuhiaqtunun. Hapkua atuqtaublutik havagianganigani qanuginiit uvalu aalanguqtiqniit inuuhinut pianggaiyautikkut qanuginiit tugaaqhimayunun nunallaat.

Nunallaami Inuuhinut-Pianggaiyautikhakkut Katitiqhimayut Naunaitkutinik Iiuraqtauyukhat Qaritauyarmut Havaanga (CSEDP)

NBSkut ilauyut hapkunani Nunallaami Inuuhinut-Pianggaiyautikhakkut Katitiqhimayut Naunaitkutinik Iiuraqtauyukhat Qaritauyarmut Havaanga kitut aalangayut hapkununga Nunavunmi Nunallat Qanuginmangaat kitut attauhiq havakviup qagitaualiqivia tuhhaqtidjutaa pidjutaa haffuma havaaghap hivitunikkaa hivituhiblugu hulidjut kitut hivuani tugaaqhimayait naunaiyainiq, katitiqlugit uvalu tuyuqtaqlugit tadjaja naunaiyainikkut naunaiyautit Nunavunmi nunallaallu uvalu aviktuqhimayut atuqtauyut kavamatkunin, nanminiqaqtunin uvalu inungnun. GNkut uvalu aalat katimayiit piyakhaqatut nunallaataktilaangitigut inuuhinut pianggaiyautikkut ihumaliugutigiyanganigani hulaqtutit uyagakhiuqtinun havakviit, uyagakhiuqtut uvalu aalat algaktut nunamik ikayuutinun pivallianiq nunallaanun munagidjutinun piyaayut ilauyut munagiblugit hulidjutit Aviktuqhimayut Inuuhinut Pianggaiyautikkut Katimayiits (SEMC). NBSkut ilauyullu hapkunani SEMC katimayuni uvalu havaqatigiblugit qanitukkuteetings Pivalliyuliyitkullu Ingilrayuliyitkullu piyaanganigani naunaiyautit nutanguqhimayut, ihuaqtut uvalu piinagialgit

ilauyunun nunallaani hivuliqtinun, GNkunun, kanatami kavamanun uvalu havakvikyuanitigumidjutitqatunun. Hapkua naunaiyautit piinagialgit hamani SEMC Naunaiyainikkut Nunauyaani qagitaulyaliqivngmi: www.nunavutsemc.com. Uvani Apitilirvik 2017, havakvik ilauyut uvani Aviktuqhimayuni Katimaquyagutini Ilangani Naunaiyautit Qanuginiitigut tapkua naunaiqtut naunaiyautini piyakhat aalakiinun qaiyunun munagidjutikkut havaktauyut. NBSkut havaktiit uvalu ayuittiaqhimayut hapkunanga Uyagaqhiuqtit uvalu Inuuhinut Piyangaiyarnikkut Havakvia hapkunani ED&Tkut ihuaqhaqhimaniaqtaat nunallaat aktilaangita naunaiyautait katitiqhimayut, ihivgigutait uvalu tuyqtaudjutait uvalu ihuaqhiyuumiqlugu SEMCkut Naunaiyainikkut Nunauyaq. Talvuuna, qaffit katimadjutit naunaiyayut Pangnirtuumi uvani ukiumi ihivgiugianganu uvalu nutaanguqtiglugu Naunaiyautit Nunauyaa.

Aviktuqhimayut uvalu Kanatami Havaqatigiiktut

Nunavumi Havakvia Naunaiyainikkut qitqani naunaiyainikkut timiqut hapkununga Kavamatkunun Nunavunmi imalu, pidjutigiyaat ihumagiyait Nunavunmiun hapkunani kanatami naunaiyainikkut auladjutaanun. Havakviata ilauvaktuq aadlani kanatap avikturviitni, ukiuqtaqtumi avikturviit kaffini katimayiini – Maniliurnikkut Maniit, Uyagakhiuqtut uvalu Nanminiqaqtut Naunaiyautait Inuqangnigit anginiit, Inungnun uvalu Havaatigut naunaiyautit uvalu Katimanikkut Katimayiit Nunaiyainikkut Maliguagahanik. Hapkua katimayiit tunihiyut tungavikhamik atuqhimanikkut uqaqatigiikhutik, ayuiqhimayamingnik tuniuhablutik uvalu tamatkiumayunik katimadjutiqaqhutik hapkununga Naunaiyaiyunun Kanatami uvalu aalat aviktungniit uvalu aviktuqhimayut angiyumik naunaiyainikkut uqaqatigiyaamingnik uvalu ayuqhautinik. Hapkunuuna katimayiit havauhitigut uvalu ukiutigut katimadjutit tapkua naunaiyainikkut ihumagiyayut Nunavunmun akhuuqhayaayut uvalu atuqhimaahugit. NBSkut atuqtait katimadjutikkut piyakhat tuniyayut katimayiinin tuniyaanganu hivuani kangiqhidjutit qaiyunun naunaiyaidjutit uvalu talvanga havakhugit akhut piyaanganu angiyumik ilaunikkut, uvalu ikayuutinik hapkununga, naunaiyainikkut auladjutinun. Imaal, uqaqatigiblugit ahiani katimayiit katimadjutainun tunihyaamingnik apqutikhamingnik uqaqatigiyaanganu piyauniaqtut iluani-aviktuqhimayut uvaluuniin iluani-aviktuqniini havaqatigiingningmik uvalu iligiingnikkut. Upaungaiqhiqhimayut uvalu nutaanguqhimayut uktuut iligiingnikkut hapkununga Yukonmi Havakviat Naunaiyaiyit haffumunga 2016 Nunavunmi Nanminiqaqngnikkut Naunaiyautit tapkua havaktauhimayut hapkua Inuuhiqiyit uvalu ED&Tkut. NBSkut iniqtiqtaat naunaiyaidjutit tutqikhautait, aadjiliuqhugit uvalu ihuaqhaqtaublutik hapkua nanminiqaqngnikkut naunaiyautit uvalu tuyqtaublutik ihuaqhaqtauhimayut naunaiyaqviit hapkununga Ilagiingnun Kivgaqtuqtut uvalu ED&Tkut uvnai Qitiqqauiyut 2017.

Havauhingmigut, Naunaiyaiyit Kanatami katimaqatigiyaat NBSkut hapkunuuna naunaiyainikkut ayuqhautinun – 2016 Naunaiyainikkut katimadjutit uvalu pidjutaayunun naunaiyaidjutinun, nunallat inugiangniitigut itqungniagutit, niuvaaviit akiinun naunaitkutit niqinun, naunaiyaidjutit apiqhuutait havaktaublutik, uktuutikkut ungaviit upalungaiyaqtauyut uvalu naunaiyainikkut ihivgiugutit hivumut naunaiyainikkut tuhaqtidjutit. Kingiliq ilauyuq aalangayuq inuuhiqingnikkut uvalu maniliungnikkut uvalu maniliungnikkut uqaqayayut imaa hitamat tatqiqhiutit natkaangata inugiangnigit

itqungniagutit, inungnun igluqpait, kavamatkut maniliqinikkut naunaiyautit, aquinikkut, atuqpiagtut uvalu mikiniqhat GDP uvalu GDP havakvikyuatigut.

Titiqqiviliqinikkut Naunaiyautit

NBSkullu tunihiyut katimadjutinik qitqani Naunaiyit Kanatami Naunaiyit Niuvaanikkut Havakvianun uvalu GNkut havakviit/timiqtait hapkuatut Laisiliqiyit Havakvia ED&Tkut uvalu Munaqhiliqiyit tapkua qilanik tunihiyut titiqiqinikkut naunaiyautinun tutquumaviit akhaluutituqtut' uvalu akhaluutinun titiqidjutinik uvalu munaqhiliqinikkut naunaitkutit tutquumaviit hapkununga Naunaiyaiyinun Kanatami.

NBSkullu pihimablugit titiqiqinikkut naunaiyautit hapkununa Ikayuuhiaqtunun uvalu Akiliqtuqtauyut hapkunanga Havakvianin Inuhiliqiyit, ilihatut atuliuqtait, initqihimayut uvalu aalat ilihangnikkut naunaiyautit Iliniaqtuliqiinin uvalu Munahiliqiyinin munaqhiliaqtut Munaqhiliqiinin. Hapkua tuqighaqtublutik iliugaqtauyut NBSkut qagitauyaliqivianun inuit atuqtakhait.